

Nerodnina mesečno
25 Din, za izjem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
izjemstvo 120 Din

Uredništvo je v
kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Liga dostojnosti — živa potreba

Liga dostojnosti je ameriški otrok. Da res je otrok, ker ima komaj osem let. Leta 1932 se je rodil. A mnogo bolj upravičeno kakor mi Slovenci in še marsikaj drugi narod, bi Amerikanci lahko rekli: Kaj je pa tebe treba bilo? Amerikanec, veren in neveren, kristjan in modern pogan, je gentleman. V svojem obnašanju je fin in uslužen prav do vsakega; v svojem govorjenju vedno dostojen. Po ulicah, vlakih, javnih lokalih ne boš zlepa kdaj videl ali slišal, kar bi žalilo tvoj verski čut ali čut dostojnosti. Delavec ali gospod, bel ali črn, vsi so v tem oziru kavalirji. Pač pa je povprečen Amerikanec mamonist, malo izbirčen glede sredstev, kako priti do denarja. To je razna filmska in tiskovna podjetja zapeljalo, da so začela proizvajati moralno oporečno, sicer pa zlasti za mladino privlačno blago. Najbudnejša čuvarica in pobornica javne pravice, katoliška cerkev, je takoj opazila nevarnost in dvignila svoj glas. Najprej je s filmskimi podjetji sklenila pogodbo, po kateri so se zavezala, da ne bodo kaj npravnstveno oporečnega dajala v javnost. Ker pa te pogodbe niso držale, je katoliška hierarhija narod sama pozvala k bojkotu takega blaga. Ta bojkot naj bi izvajala Liga dostojnosti.

Liga dostojnosti, kot so jo zamislili Amerikanci, ni nikako društvo, niti kaka drugačna organizacija v strogem pomenu besede. Je nekaka splošna mobilizacija vseh k bojkotu nezdrave duševne hrane, zlasti še ameriškega vsakdanjega kruha kina in takozvanih »magacinov«, t. j. plehkiga »kolodvorskega« čitva. Kdor se odzove mobilizaciji, vzame sprejemni listek, se s podpisom in viteško besedo zaveže, da bo bojkotiral tako opolzko blago in to je vsa njegova dolžnost kot člana Lige dostojnosti. Dana beseda velja za eno leto, ko se zopet obnovi.

Ko je ameriška Liga dostojnosti stopila v akcijo, so se filmska podjetja norčevala iz nje, češ, da jim bo morda več koristila kot škodila. Toda ko je njeno članstvo začelo iti v milijone in se rekrutiralo ne samo iz katoličanov, ampak tudi drugovercev, da celo brezvercev, so filmski magnati začeli debelo gledati, kaj bo iz tega. Nazadnje, ko se je ta armada blazila 10. milijonu članstva, so morali, hočeš nočeš, na kolena in obljubiti, da bodo zgoraj omenjeno pogodbo v bodoče drugače držali. Skofje so sicer to obljubo z zadovoljstvom zveli na znanje, a so jim tudi povedali, da bo Liga dostojnosti še ostala na straži.

Prav ta močan odziv ljudstva k bojkotiranju grobokopov javne morale priča, da je čut gentlemanstva še globoko vkoreninjen v njem in da hoče gentlemanstvo tudi ostati. Ko smo sklenili, da hočemo to Ligo dostojnosti tudi pri nas uvesti, seveda našim potrebam prikrojeno, so se čuli posamni glasovi: Čemu? Zakaj imamo pa svoje katoliške organizacije? Da istega mnenja niso samo posamezniki, ampak široki krogi med nami, priča ravno nezanimanje za našo Ligo dostojnosti. A kot rečeno, če jo je kdo potreben, smo jo Slovenci. Ljudje božji, ki imate na ustnih svoj čemu in Zakaj, ali ste slepi in gluhi? Ali ne vidite, kako se na vseh koncih in krajih naše domovine vedno bolj širi javna nenravnost? Ali vam ne udarja dnevno na ušesa grozotno bogokletje, umazano in prostiškovo govorjenje, obrekanje ob tisto, kar je drugim sveto itd.? In to kljub vsem našim številnim katoliškim organizacijam. Ko bi bili vsaj člani teh nedolžni pri vsem tem! A to se, dvakrat žal, tudi ne more reči. Kdor sprito tega neporekljivega dejstva ne uvidi potrebe Lige dostojnosti, kaže, da je še malo pogledal čez meje svoje domovine in da mu je čut za javno dostojnost v nezdravem domačem ozračju otopel. Kdor je bil v domovini Lige dostojnosti, bo vsak priznal, da nam je kljub vsej priznani dobrončnosti našega naroda bolj potrebna kot Amerikanec.

A če hoče doseči svoj namen, to je, če hoče preoblikovati naš narod v viteški narod, mora zbrati v svojem okrilju vse, kar ima še kaj čuta za narodno čast, naj bo že te ali one stranke, tega ali onega nazora. Liga dostojnosti je po svojem zvanju nadstrankarska. Kakor so v Ameriki iniciativno za njeno ustanovitev dali katoličani, a sprejeli v njeno armado tudi drugoverce in brezverce, tako so naša Ligo dostojnosti sicer sodelavci katoliške akcije poklicali v življenje, a ne izključno kot njeno pomožno četo. Njen cilj ni Slovenec krščanski kavalir, ampak kavalir sploh. Tudi naravno-pravni kavalir je dostojen, fin, vljuden, ozibajoč se vsega, kar bi utegnilo žaliti sočloveka kakršnegakoli preprčanja.

Menim, da je v vrstah naših strankarskih in svetovnonazornih nasprotnikov še veliko takih kavalirskih elementov, katerim se robatost, neotesanost, prostištvo in barabstvo nabaša naroda prav tako gabi kot nam. Vse te elemente bi hotela naša Liga dostojnosti zajeti, jih mobilizirati in skupno z njimi skušati naš narod dvigniti do tega naravnega kavalirstva. Saj če bi nam naši nasprotniki tudi v dosegu tega skupnega cilja ne hoteli podati zavezniške roke, bi uspeh Lige dostojnosti ne bil popoln. Le če se vsi kavalirski elementi naroda zbero v enem taboru ali vsaj zedinijo v enem cilju in predložijo narodu nekaj kodeksa javne spodobnosti, ki se pričakuje od vsakega dostojnega človeka, ter na podlagi tega kodeksa obsoja tiste, ki se ne drže, na sramoten oder naroda, bo uspeh Lige dostojnosti popoln.

Javna morala, ki jo bo Liga dostojnosti s tem uveljavila, bo, če že ne velika vzgojna sila, vsaj veliko strašilo. Ničesar se človek, bodi ta, bodi oni, tako ne boji, kot javne, splošne obsodbe, da je neotesanec. Malo jih je tako propadlih, da bi ne imeli tega čuta. Koliko je n. pr. v Ameriki ateistov, tudi borbenih, koliko socialistov, komunistov, dalje koliko fanatičnih drugovercev in vendar se izrazit načelni nasprotnik vseh teh, katoliški duhovnik, giblje med njimi kot med prijatelji. Nihče se ne obrega vanj in ob to, kar mu je sveto. Pač ve,

Po zlomu belgijske vojske

Nemška poročila pravijo, da sta angleška in francoska severna armada zajeti v dva ločena žepa — Zavezniška poročila trdijo, da se zavezniške armade med srditimi boji umikajo proti obali Rokavskega preliva

Položaj zaveznikov v Flandriji je zaradi udaja belgijske vojske postal nevzdržen. Nemci hitro zasedajo velika flandrijska mesta in potiskajo francoske in angleške čete proti obali, kjer je samo še Dunquerque prosto pristanišče, koder bi se mogli vkrčiti in zbežati v Anglijo. Usoda flandrijske zavezniške armade je zapetena. Velik del teh čet bo verjetno z vsem orožjem in vojnim materialom zajet od Nemcev.

Posest celinske obale Kanala že daje

Nemcem možnost, da v vedno pogostejših poletih napadajo angleška pristanišča. Poslej je Anglija na svojem lastnem ozemlju ogrožena in bo morala misliti na lastno obrambo. Zavezniški pa so z nemškim prodiranjem doživeli največji udarec s tem, da sta posledje angleška in francoska armada ločeni, kar daje Nemcem veliko prednost. Nemško vrhovno poveljstvo bo sedaj nastopalo po svojem preudarku z vsakim zaveznikom posebej, kar pomenja veliko taktično prednost za Nemčijo.

Zaključni boji v Belgiji in v severni Franciji

Francoska poročila

Francoska vojna poročila

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Uradno poročilo od 29. maja zjutraj se glasi:

Naše čete na severu nudijo z občudovanja vredno hrabrostjo odpor sovražniku. Po zanesljivih poročilih lahko trdimo, da so izgube, ki so jih Nemci pretrpeli pri včerajšnjih in nočnih bojih, padli, še prav posebno, velike. Na Meusi in na Aisni so potekale z uspehom krajevne borbe. Ju gozahodno od Chateau Poriena je bil odbit sovražni napad. Vzhodno od Aisne ponoči ni bilo pomembnejših dogodkov.

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Tretja armada je 29. maja zjutraj izdala tole uradno poročilo: Na Sommi in Aisni so potekale z uspehom krajevne operacije.

Položaj na severu je nejasen. Srditi boj s krvavimi ubijalskimi poskusi med vojnimi oddelki, ki so se pomešali med seboj. Snoti so imele francoske čete še vedno v svojih rokah mesto Calais in Dunkerque.

Francosko službeno pojasnilo o položaju na frontah

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Nemci so naravno izkoristili položaj, ki je nastal na bojišču v splošnem razpoloženju po odločitvi kralja Leopolda, da se vda. Nemci prodirajo dalje ter zdaj potekajo povsod nekoliko težji boji med nemškimi četami in zavezniškimi zaščitnicami, ki varujejo razna premikanja, izvršena v teku noči in včeraj. Te premike je zavezniška vojska morala izvesti, da bi se zavarovala proti udaji belgijskih čet. Francosko-britanske čete so vzele položaj z vso resnostjo in odločnostjo na znanje. Belgijska vda je daleč ni zasedla vznemirjenja in malodušja, pač pa je bolj okrepila odločnost zavezniških čet. Francoski in britanski oddelki se erdijo bore. Tudi po mnenju vseh opazovalcev so nemške izgube skrajno hude. Zavezniško letalstvo še dalje posreduje v bojih, ki se nadaljujejo tudi danes in ki so skrajno srditi. Naša letala so v masah bombardirala najbližje zaledje kakor tudi daljino zaledje sovražnih čet. Kakor vedno, smo bombardirali ceste in vsa prometna križišča, naprave, ki so jih zgradili nemški pionirji, vojaške kolone, tovarne avtomobile in oklopne oddelke. V Nemčiji smo bombardirali vojne naprave v Bremenu in Hamburgu. Tu smo napadli in ponovno zažgali zaloge goriva.

Nemško letalstvo je bombardiralo prav tako ozadje zavezniških čet. Težko so bile bombardirane pristanišče naprave v Dunkerqueu, mesto samo pa ni bilo neposredno ogroženo. V Calaisu so se snoti francoske čete še vedno držale. Na Sommi so francoski oddelki spet zavzeli tri važne vasi. Na Aisni so Nemci poskušali z naskokom zavzeti Chateau Porcien, nekaj kilometrov zahodno od Rethela. Tu so namreč poskušali prekoračiti reko. Ta napad je bil odbit brez večjih težav. Na Meuse, posebno pa še v gornjem toku reke, je francoska artilerija bombardirala nemške prometne zveze, t. j. ceste na desni strani reke, predvsem pa železniške proge in postaje.

Sedaj napad na Anglijo?

Pariz, 29. maja. t. Havas. Iz Berna poročajo, da je švicarska »Baseler Nachrichten« objavila poročilo iz Berlina, da namerava nemško vrhovno poveljstvo pustiti južno fronto, to je fronto na rekah Some in Aisne, pri miru in se za-

da bi s tem pred javnim mnenjem samega sebe obsodil.

Zaenkrat Liga dostojnosti upravičeno pričakuje, da se ji bodo vse katoliške organizacije s svojim članstvom brez posebnega moledovanja in dreganja pridružile. Prav za prav s tem ne bodo privzele nobene nove naloge. Saj so katoliške organizacije že po svojem bistvu poklicane oblikovati ne le zgolj človeške, ampak tudi božje kavalirje. Liga dostojnosti jim bo to zavest le podžgala, da se je bodo osebno bolj zavedali in postali bolj borbeni, da je še pri drugih razplamte in uveljavijo. Ako bodo organizacije drugega mišljenja označeni cilj

dovoljiti z vojno za utrjenimi črtami, medtem ko bi naj sledil velik napad na Anglijo. Priprave za ta napad da pa še niso povsem končane. Isti list pripoveduje, da pošiljajo Nemci na Norveško neprestano nove čete in da gredo tja tudi težke oklopne jedinice. Svoje oborožene sile pošiljajo Nemci iz Osla paprej proti Kristiansundu. Verjetno je, da se tamkaj zbirajo prevozne ladje, ki bi prišle v postev v primeru, da se Nemčija odloči, da na celi črti napade Anglijo.

Delovanje francoske mornarice

Pariz, 29. maja. AA. Havas. V toku operacij na Severnem morju se stalno omenjajo ladje francoske vojsne mornarice. Zaradi samih operacij se imena in število teh ladij ne omenja, toda zatrijujejo, da je njihovo število veliko in to posebno kar se tiče torpedovk, lovcev min in podmornic. Prav tako je treba naglasiti, da se posadka teh ladij drži nenavadno junaško in da se posamezni pomorski častniki pogosto s pohvalo citirajo v dnevnih poveljih. Poleg mornarice je treba omeniti tudi aktivnost obalskih baterij, katerih poveljniki so bili od svojih predpostavljanih prav tako pohvaljeni.

Angleška poročila

Angleško vojno poročilo

London, 29. maja. AA. Reuter. Admiraliteta in vojno ministrstvo sta izdala skupno poročilo, ki se glasi:

Zjutraj smo prejeli poročilo, po katerem so zavezniške čete snoti zavzele Narvik, kakor tudi, da sta Frageres in Forsneset prav tako v naših rokah.

Delovanje angleških letal

London, 29. maja. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da angleški bombniki napadajo neprestano. Od včeraj naprej pa do danes dopoldne aredi in veliki bombniki niso prenehali z bojem. Nemško napredovanje je zaradi zasipanja čet z bombami postalo mnogo bolj počasno. Samo en bombnik je bil izgubljen. Sovražnik mora imeti ogromne izgube v moštvu in v oklopnem materialu.

Umik angleške armade med srditimi boji

London, 29. maja. t. Reuter. Angleške čete se med srditimi boji umikajo. Dosedanja poročila pravijo, da so veliki oddelki angleške arma-

Sodba italijanskega tiska o položaju na zahodni fronti

Razlaga generala Cabiatti

Rim, 29. maja. General Cabiatti meni v svojem poročilu o kapitulaciji belgijske armade tole: Položaj, ki ga je povzročila kapitulacija belgijske armade, je tak, da francosko-angleška armada, to je tri francoske armade in ena angleška, nima na razpolago več ko osek hodnik, ki so ga pa Nemci presekali v dva dela, eden okoli Lillea, drugi okoli

Lige dostojnosti pozdravile, kar prav tako upravičeno pričakujemo, a bodo imeli pomisleke nam podati zavezniško roko naj si ustajajo svoje Lige z istim ciljem! Pa ločeno marsirajmo na fronto za čast kulturnega naroda, da le združeni udarimo na iste njene in naše sovražnike!

Zbrisimo že enkrat z našega naroda vse one madeže, zaradi katerih tujec še do danes ni prestavil stare rimske meje z naše zemlje, češ: Tu se začne barbarstvo. Liga dostojnosti naj poskrbi, da ne bo imel za to kakega upravičenega povoda. Vsi, ki vam je kaj za čast svojega naroda, v Ligo dostojnosti!

de prišli do obale in se tamkaj vkrcali. Umik so izvedli z velikim pogumom in s spretnimi kritji. Morala angleških čet je neomajana. Vrhovno poveljstvo je dalo četam nalog, da ves vojni material, ki bi ga morale zapustiti za seboj v Belgiji, takoj razstrele, da ne pride sovražniku v roke.

Otroci izpod 12 let bodo izseljeni v Avstralijo

Sidney, 29. maja. t. Reuter. Avstralska vlada je sporočila angleški vladi, da je pripravljena spraviti pod streho in preživeti vse angleške otroke izpod 12 let, ki bi jih njihovi starši hoteli odpraviti v Avstralijo za dobo trajanja vojne. Avstralska vlada bo v vsakem pogledu sodelovala, da se življenja otrok v Angliji zavarujejo. Osiroteni otroci pa bi tudi po vojni za vedno ostali v Avstraliji. Načrt predvideva ogromne prevoze otrok.

Poziv ženam in dekletom

London, 29. maja. AA. Minister za narodno zdravje je naslovil poziv na žene in dekleta, naj se priključijo v čim večjem številu za bolničarsko službo. Te bolničarke naj bi skrbale za belgijske in francoske begunce ter za žrtve letalskih napadov.

Letalski minister vzpodbuja

London, 29. maja. t. Reuter. Letalski minister sir Archibald Sinclair bi se moral udeležiti neke večerje, pa se je zaradi vojnega položaja oprostil s pismom, v katerem poveljuje hrabrost angleških letalcev, ki da so dosegli čudežne uspehe. Nato nadaljuje: »Gremo skozi temne ure. Napad na Anglijo bo dokončna preizkušnja zaupanja, ki ga imamo v usodo domovine kakor tudi v pravičnost ciljev, za katere se borimo. Toda sedanj rod Angležev bo pokazal, da je vreden dedščine, ki jo je prejel od očetov. Naša obramba, v prvi vrsti naša obramba proti letalskim napadom je varna v rokah junaških mladih pilotov in bojnih enot.«

Irska mobilizira

Dublin, 29. maja. AA. Reuter. V toku svojega včerajšnjega govora v irskem parlamentu je De Valera dejal, da je treba nujno izvajati ukrepe za obrambo države tako kot je to sklenila vlada. De Valera je dejal, da so rezervisti poklicani že pod zastavo in da se bo začelo tudi novačenje drugih obveznikov za zunanjo in notranjo obrambo države.

Nemška poročila

Nemško vojno poročilo

Glavni stan vodje rajha, 29. maja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo državne oborožene sile poroča: Usoda francoskih armad na področju Artoisa je zapetena. Odpor Francozov v pokrajini južno od Lillea je strl Angleška vojska zahodno od Dunkerqua je tudi na poti uničenja pod udarci naših oredotočenih napadov. S hitrim zaletom v severni Flandriji smo šli skozi Brugge, zavzeli Ostende in prispeli do Dixmuidena. Na reki Yseri in na njenem prekopu severno od Ypresa se sovražnik še vedno srdito upira. Na smotniku, postavljenem pri Langemarku nemški mladini, ki je tu padla v bojih v jeseni l. 1914, je razbočena nemška državna zastava. Ob istovrstnih napadih od vzhoda in zahoda smo prispeli do Lillea in mesto zavzeli. Pri svojem prodiranju od zahoda smo zavzeli Armentier. Pri Bail-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dunkerquea. Te čete so že potem, ko so se junaško borile več ko dva tedna in so imele strahovite izgube, popolnoma izrpane ter jim zmanjkuje že prehrane pa tudi potrebin, ki jih ne morejo dobiti drugače kakor samo še čez pristanišče Dunquerque, na katerega so Nemci samo v eni noči od 28. do 29. maja zmetali na tisoče in tisoče bomb ter sedaj gori. Sploh kroži nad nebom v Flandriji najmanj 3000 nemških letal, ki so zbrana zato, da prisilijo francosko in angleško armado k čimprejšnji kapitulaciji. V tej noči sta izgubili angleška in francoska armada na mrtvih in ranjenih dve tretjini svojega števila. V Ardresu v odseku Calais je bil uničen en angleški bataljon do zadnjega moža. Če to dokazuje nadčloveško hrabrost obeh okroženih armad. Splošno mnenje je, da bosta angleška in francoska vlada sami naročili vrhovnemu poveljniku v Flandriji generalu Blanchardu, da ponudi kapitulacijo. V tem oziru je bila kapitulacija kralja Leopolda v Parizu in Londonu na tistem dobrodošla, da se morejo sedaj sklicevati nanjo, če bo tudi angleška in francoska armada sklenila se predati.

Zagrebska vremenska napoved: Narasčanje oblačnosti z lokalnimi padavinami.

KULTURNI OBZORNIK

Čajkovskij: »Jevgenij Onjegin«

Ob 100 letnici Čajkovskega

V soboto, 25. t. m. je naše operno gledališče počastilo stoletnico rojstva enega izmed vrhov slovanske glasbene tvornosti — Petra Iljiča Čajkovskega — s predstavo njegovega najboljšega odrskega dela: Jevgenija Onjegina. Dasi se je avtor bolj nagibal k zapadnim vzorom romantične glasbene smeri, kar ga tudi razlikuje od sodobnikov kakor Musorgskega in Rimski-Korzakova, ki sta se opirala preveč na ljudski glasbeni element, je vendar njegova glasba tako svojstvena, da je iz nje poznati tipičnega ruskega genija.

»E. Onjegin« odlikuje močna razgibanost, delo je prepojeno z najsubtilnejšimi lirskimi mesti, na drugi strani pa zopet prehaja do močnih dramatskih učinkov: vsemu je dal močnejši izraz v glasbeni gladko tekoči in smiselno grajeni obdelavi, polni domislekov. Najmočnejša pa je gotovo druga slika, pisemska scena. To najmočnejše mesto v celotnem delu nudi človeku polno lepoto mlade erotično prekipeljavice duše, lepoto, ki jo je avtor znal podati v edinstvenem niansiranju melodične linije z dinamično učinkovitostjo ter subtilno orkestracijo. Lepa in pretresljiva je tudi glavna arija Lenskega pred dvobojem. — Celotno delo zapusti močan estetski dojem in ni čudno, da si je utrla pot do velikih odrov ter bo gotovo doživelo še mnogo obletnic rojstva svojega avtorja.

Upričitev je bila v splošnem dobra. Tatjana je pela gđ. Heybalova, ki je bila igralsko (kjer vedno bolj napreduje) in pevsko najboljša v drugi sliki. Pevsko je v višinah dobra, njen blesteč ton je dobro podprt s sapo ter ima zadovoljiv portee, dočim se mi ne zdi umestno tolikokrat s prepričevanjem sape v srednjih in nizkih legah, s pritajenim tonom podčrtavati dramatske strani, ker se s tem tudi večkrat

estetsko razbije melodična črta. Je pa vsekakor odlična pevka, talent, ki se bo brezdvomno razvil še do večjih kvalitiet. — Lenski — g. Gostič nas je predvsem pevsko prav iznenadil v sceni pred dvobojem. Tehnično zna s pravilno kvantiteto sape podpirati obe združeni funkciji pevskega organa, s čimer je dan poglavitni pogoj za uspeh. — V vlogi Onjegina je gostoval g. Popov, ki je bil do tretjega dejanja v igri dober, a se zlasti v zadnji sliki ni mogel zbrati ter prepričevalno predstaviti človeka, ki doživi notranji preobrat in končno propast. Zato je prav ta slika zapustila najbolj medel, suh utis, dasi se je gđ. Heybalova potrudila, dati iz sebe vse možnosti dramatske nujnosti. Pevsko je v nižinah zadovoljiv, v višinah pa je ton brez rezonance in večkrat nekam negotov. Je pa ritmično zelo precizen in poje z veliko muzikalno kulturo, kar dokazuje, da je bil nekoč močna kvaliteta v glasbenem svetu. — G. Kogejeva je pevsko dobro ter igralsko prepričljivo podala strežnico Filipjevno. G. Betetto pa je na njemu lasten način zapel kot knez Gremim. — Zbor, ki se je pod g. Simonitijem sprostil pevске okostenelosti, nastopa z vedno večjo resnostjo in je bil tudi to pot dober, le večje ritmične preciznosti je želeli. Po glasovni kvaliteti pa je ženski boljši od moškega. — Nekateri točke baleta so ugajale ter so bile nekatere prav precizno izvedene. — Dirigiral je g. N. Stritof. Orkester mu je razen na par mestih dobro sledil. Res je bil na nekaterih mestih preglasen, a to, se mi zdi, zahteva nujnost dela. Vzrok, da nastane nejasno bučanje in zdaj popopolnoma pokrije soliste zdaj celo zbor, menda tiči v slabi akustiki hiše, ki prenese le gotovo dinamično stopno. Zasluga gre tudi g. Debeven, ki je znal dati delu intimen značaj, ki ga kot izrazito lirčna umetnina zahteva. si.

Slovenska pesmarica

Slovenci imamo že več podobnih zbirk slovenskih pesmi, ki nudijo besedilo napევov za vsako priliko, kadar koli pride več zadovoljnih Kranjčev v družbo. Tako imamo več posređenih zbirk Janeza Kalana, Mohorjeva družba je izdala Anžičeve zbirke, založba Sigma v Gorici je lani poslala med najširše sloje Bartičev te pesmi, sedaj pa je dr. Glonar izbral in po abecedi začetnih verzov uredil novo tako Slovensko pesmarico, v kateri je na novo oživljenih 300 slovenskih narodnih pesmi. Založba Hram je dala tej zbirki, ki ima 340 strani, lepo majhno priročno obliko, tako da jo ima lahko vsak pevec vedno pri rokah, kajti ne ure ne dneva ne več, kdaj si bo tvoje razpoloženje zaželelo slovenske pesmi, in melodija, ki ti žumi v ušesu, pravega besedila. Zbirka vsebuje najraznovrstnejše pesmi: ljubavne, razpoloženske, vinske, tudi pobožne... prave narodne in take, ki so že zdavnaj ponarodele, tudi če jim izobraženi pevec vedno za ime ustvarjalca (Prešern, Slomšek, Jenko, Gregorčič, Stritar, Levstik, Zupančič in drugi). Vse te pesmi so v uglasbitvah domačih kompozitov (tu gre velika zasluga Aljažu in njegovi popularni Pesmarici) postale last vsakega slovenskega človeka, še celo pa prijetne družbe, ki se takoj uglesi v zbor in hoče peti, peti... od začetka do konca in zopet od kraja. In tem bo ta pesmarica gotovo najbolj prišla prav, saj nudi pevcom neizmerno gradivo. Nobene gostilne ne bi smelo biti brez take zbirke slovenskih pesmi, bodisi že v tej ali oni priredbi. Ta v Hramovi založbi ima to prednost, da je lepo izdana v žepni obliki, vezana in stane samo 16 din! Kakor javlja založba, je ta zbirka prva v zbirki majhnih žepnih pesmaric, s katerimi hoče omogočiti, da se slovenska pesem razširi v najširše sloje. td

Kronika slovenskih mest, letnik VII., št. 1, je izšla pred kratkim in ima veliko zanimivega gradiva. Ker 1. junija razstavlja slikar Gojmir Anton K. s svojo ogromno platno Ustoličenje in Kmečki punt, ki jih je naredil po naročilu g. bana dr. Marka Natlačenca za banovinsko palačo, opozarjamo najprej na članek univ. prof. dr. Steleta: Kako nastane zgodovinska slika? V tem članku, ki je postavljen na čelu te številke novega letnika, prikazuje dr. Stele v besedi in sliki genezo zgodovinske slike od prvega zasnutka do končanega dela. Od prve kretne svinčnika, ki je zasnoval kompozicijo bolj v zraku kakor v predmetu, od posameznih izdelanih skic do barvnega kartona in do celotne slike je dolga pot tehničnega dela, pa tudi dolga pot znanstvenega napora, študiranja in iskanja. Vse to je nakazal dr. Stele na teh ogromnih Kosovih slikah, ki so gotovo naša največja poslikana platna tako po velikosti sami, kakor tudi po pomenu v razvoju slovenskega slikarstva. Drugi članki v tej številki so naslednji: Procesije v stari in novi Ljubljani (A. Potočnik). — Nove ljubljanske stavbe (Slajmerjev dom). — Pesem od prosta gospoda Jerneja Arkota iz leta 1808. — Pankracij iz Dola, ljubljanski župan v začetku XVI. stol. (Vlad. Fabijančič). — Mestne pravice Ptuj iz leta 1376, razlaga k besedilu statuta (Fr. Veselko). — Zdravstvo starega Novega mesta (dr. Drago Mušič). — Črtice o bivši občini Vič (A. Beg). — Rod Pollinjev in ljubljanski zdravnik dr. Janez Krizostom Pollini (dr. Fr. Ks. Lukman). — Slovenski gledališki jubilej ob stoletnici obletnici prve slovenske predstave (govor dr. Fr. Kidriča). — Pivovarna pri Črncem medvedu (Vl. Fabijančič). — Skozi slovenska mesta v letih 1571 in 1574 (Fr. Stele). — Nemški glas o sodobni Ljubljani (J. W.). — Usnje in kože (Jože Lavrič). — Tujkoprometna prizadevanja Ljubljane (dr. A. Brilej). — Dodatek k članku o Schwarzovci pipovarni na Poljanah (dr. R. Andrejka). — Kronika mesta Ljubljane za leto 1930 (B. Wider). — Naša kronika (Ante Gaber). — Kroniko izdaja mestna občina Ljubljanska, predstavnik dr. Fr. Stele, za uredništvo pa odgovarja Jože Gregorčič. Izhaja štirikrat na leto in stane letno 80 din. Vsaka številka ima odlične večbarvne, tudi celostanske slike, kakor tudi mnogo ilustracij.

Casopis za zgodovino in narodopisje, št. 3-4, prinaša važne razprave in znanstvena poročila. Na uvodnem mestu je natisnjena razprava Boga Grafenauerja o poteku vseslovenskega kmečkega upora leta 1515 na Spodnjem Stajerskem. Grafenauer je problem tega boja načel že v svojem sestavku svoj čas v »Slovenec«, sedaj pa je posvetil temu problemu celo kritično razpravo ter skuša na podlagi na novo preučitih virov podati deloma dopolnjeno, deloma drugače komentirano podobo kmečkega punta leta 1515 na Sp. Stajerskem. Razprava gotovo pomeni veliko dopolnilo k poznavanju tega zanimivega obdobja v naši zgodovini. Avgust Pirjevec obravnava homilete »Slovenskega prijatelja«, ki je izhajal od leta 1852 do 1883

v Celovcu. Einspieler je namreč razrešil nekaj šifer svojih sotrudnikov, ki so pisali te pridige, ter jih verjetno poslal Marnu za Jezelnik. Iz Marnove zapuščine je prišel seznam v Slovensko Matico; od tod pa v Licejsko knjižnico, kjer je sedaj in ga Pirjevec objavlja v tej številki Casopisa ter ga dopolnjuje z novimi seznanji sotrudnikov in šifer. Tako je prišleval lep donesek k zgodovini slovenske homilete. Matija Maučec je napisal narodopisno razpravo o podstenu in prikladi v prekmurski hiši ter jo opremil z naborom slik in slikami. Fr. Kotnik pa razlaga narodopisno posebnost kolačija, ki je ohranjena še med koroškimi Slovenci; je to namreč postna večerja na sveti večer pred polnočnico, je torej neka obredna večerja. Beseda sama pa pomeni postno jed, ki so jo v srednjem veku menihi uživali ob postnih dneh pred branjem. V »Izvestjih« poroča Franjo Baš o novi predgovodinski postojanki na Pobrežju pri Mariboru, inž. arb. Marjan Mušič o gradivu iz dobe romantike in gotike v mariborski stolnici (zanimivi tlorisi). Dr. Fr. Ilešič dopolnjuje svojo razpravo o p. Bernardu v toliko, da dokazuje, da Wagnerjeva Phraeologia iz leta 1750, ki je v študijski biblioteki v Mariboru, ni mogla služiti p. Bernardu za vir njegovega slovarja. Janko Glaser odkriva novo, doslej neznanu Slomškovo pesem na podlagi pisma I. Skuhale Lendovšču. J. A. G. podaja latinski silogizem kot slovenjgoriški »test« za treznost — zanimiv izrek, ki ga bo gotovo slej ko prej uporabil kak slovenstvenik za karakterizacijo predvojnega inteligentnega družbe v vselem razpoloženju. Dr. Melita Pivčec-Stele poroča o stanju slovenske historične bibliografije, kakor je poročilo podala na zborovanju slovenskih zgodovinarjev dne 18. dec. 1939 v Ljubljani. V rubriki Slovarstvo je ocenjenih več knjig, tako Kidričeva Zgodovina sloven. slovstva (J. Glaser), Kidričeva Zoisova korespondenca (St. Bunc), Kidričev Prešeren (dr. J. Tomlinšek), Sovretovi Stari Grki (J. Košar), Kosovi Urbarji (Blaznik), Steletova Monumentna (Mesesnel), Bučarjeva Politična istorija Slovenačke (B. Stupan), Debeljakov Slomšek (J. Glaser), Škerlova Ljubljani v ustavni dobi (F. Baš), Skafarjeva Družba sv. Mohorja in Slovenska Krajina (F. Baš), Karlovškovi Slovenci domovi (Fr. Baš in M. Mušič) in mnogo drugih slovenskih in tujezječnih knjig. V zapisnikih sledi več znanstvenega določila, na koncu pa poročila o muzejskih društvih v Mariboru in Prekmurju.

Marija Pomagaj. — Molitvenik. Drugo, predelano izdajo priredil p. Otmir Vostner, frančiškan. Založil Anton Stilič, Ljubljana. Prodajna cena 12 in 16 din. — Ta molitvenik je sicer že mnogo znan, toda nova predelana izdaja bo vsekakor dobrodošla in bo od Marijinih častilcev ljubo pozdravljena. Knjižica obsega 236 strani in ima tako bogato in raznoliko vsebino. Prične se z življenjskim redom dobrega kristjana. Nato sledi najpotrebnejše vsakdanje in tedenske molitve — med njimi je tudi posvetitev sv. Družini, ki se le redko najde v navadnih molitvenikih. Takoj za našimi molitvami sledi odstavek: Sv. Zakramenti. Upoštevani so vsi od krsta do zakona — kratek jednat poduk in primerne molitve. Zakrament sv. zakona obsega še posebej molitve za srečen zakon, za stanovsko čistost, za dobro vzgojo otrok in še dnevno molitve krščanske družine. Tu se bo marsikomu vzbudila vest in ga opomnila zanemarjenih dolžnosti: matere, očeta itd. — Poleg litani, sv. križevega pota, obsega molitvenik zbirko romarskih pesmi, tako da bo enotno besedilo pomagalo tuid do lepšega in ubranega petja. Tej zbirki romarskih pesmi so dodani hvalvedrovi še odpevi pri litanih Materje božje. — Za sklep je pridejana: Zgodovina božje poti na Brezjah, in sicer v treh odstavkih: Cerkev, Milostna slika, Marija Pomočnica. Vse kar je bistvenega, je omenjeno. Oprema knjižice, ki jo krasi tri slike, je okusna, oblika primerna. Dr. PRT.

L. Mav: »Roži Mariji, 2 natis. Part. 16 din, 10 izvodov ekupaj 88 din. Samozaložba. — Ze zelo prepevane Marijine pesmi so nanovo izšle. Posrečeni samospevi »Dajte mi zlatih strune« in lepo razpeta »Kako si nam draga« sta gotovo najzanimivejši za to zbirko. V prvi izdaji nam je skladatelj prvi harmoniziral in presadil s slovenskih gor v naše ljudstvo »Lepa si roža Marija«. Ze zaradi spomina na to preaditev je prav, da je priobčena tudi v drugi izdaji. Tisk je še boljši, kot prej. Na str. 7, zadnja vrsta, prvi takt, naj poje sopran v drugi osiminki »be« namesto »a«. Kjer se teh lepih pesmi nimajo, jim jih priporočamo.

L. Mav: Tri pesmi za moški zbor: 1. Jelvica in ptica, 2. Goriske trte, 3. Šolarski pohod. Vse tri so uglasbene na dr. Joža Lorenčičeve pesmi. Jelvica se v prav posebej tona tolaži, »da se vse prebóli, ko srce živo skamení. Druga pesem je krepka, kar udarna. Dijski pohod je nalašč za veselo korakanje s spremljanjem kitare. Vse tri so zelo lahke in pripravne, a vendar izrazite.

Po takšni, na hitro roko narejeni brvi se prevažajo motorna vozila na bojišča.

Ženske v službi Francije

V Parizu se je zbrala organizacija inozemk, ki so se prostovoljno prijavile za delo na polju. Ta organizacija je pododdelek »legije žensk za prostovoljna dela v Franciji« in mlade poljske delavke, ki je njih prvi oddelek te dni odšel v srednjo, imajo na svoji uniformi črke »L. F. E. V. F.« (Legion des Femmes Etrangères Volontaires en France). Več ko milijon tujih žensk biva v Franciji, 400.000 od teh je mladih deklet in žena brez otrok. Med njimi so ženske skoraj vseh narodnosti, tako Italijanke, Španke, Avstrijke, Portugalk, Švedinje, Norvežanke, Nizozemke in zdaj še Belgijke. Te ženske so porazdeljene po različnih kmetijah in prejemajo ondi hrano, stanovanje in mezd. Prav, prav malo jih je, ki bi bile večje kmečkih del. Saj so tako iz različnih stanov in poklicev, na primer so med njimi tipkarike, slikarice, umetnoobrtnice, učiteljice jezikov in dijakinje. Z majhno prtljago in nekoliko brašna za nekaj dni se pripeljejo dobre volje na posamezne kmetije. Dasi jih je malo, ki bi znale molziti in opravljati živino v hlevu, vendar se veselo opravijo na delo in se brž vsemu priučijo. Nekateri sploh nočejo prejeti nobenega plačila, večina pa so revne in v Parizu ne dobijo nobenega dela, ki bi bilo primerno njihovu po-

klicu. Zatorej je to poljsko delo tudi srečen izhod iz njihove brezposelnosti.

Zmagovalec izpred Verduna

Maršal Pétain, dosedanji francoski poslanik v Madridu, je bil pri prenosni francoske vlade imenovan za podpredsednika vlade. Pétain je izredno popularen. S svojim prodornim pogledom, z mogočnim čelom in s svojo osebnostjo je eden najvažnejših mož Francije. Njegov plemeniti obraz, ki ga časih prešine zagoneten smehljaj, je poln dobrotljivosti in njegovo bistvo je jasno in preprosto. Sleherna neodkritosrčnost in vsak poskus, da bi se resnica prikrivala, se mu stidi in zato tudi ni prijatelj dolgovernih in sladkih besed. Nobenih poklonov ne mara, najljubša mu je resnica in svobodna kritika. O pravem času razodene svoje sklepe, ne da bi pri tem storil kaj zgolj zato, ker bi tako in tako čutil. Nobene stvari ne preze in v vsem je človek dejanja in vjak iz dna duše. Ko je bival v Madridu, si je znal pridobiti naklonjenost vseh krogov in je tako ugled Francije v Spaniji po državljanski vojni na vseh panogah povečal. Zmagovalec izpred Verduna je v svoji novi službi pravi mož na pravem mestu.

ŠPORT

Uspehi švicarskih atletov v letu 1939

V naslednjem prinašamo rezultate peterih najboljših švicarskih atletov v posameznih disciplinah. Brez dvoma bo zanimiva primerjava z uspehi in rezultati, ki so jih v preteklem letu dosegli naši, jugoslovanski atleti. Takole izgleda lista posameznih uspehov v atletskih disciplinah:

TEKI

Tek: 100 metrov

10,5 Studer Jean, Biel.
10,6 Hänni Paul, Biel.
10,6 Seeger Fritz, Riehen.
10,8 Marchand Bernard, Bern.
10,9 Faes Rolf, Basel.

200 metrov:

21,7 Hänni Paul, Biel.
22,1 Seeger Fritz, Riehen.
22,1 Faes Rolf, Basel.
22,2 Jud Albert, Lausanne.
22,5 Flaig R., Basel.

400 metrov:

48,6 Jud Albert, Lausanne.
49,8 Meyer Georges, Basel.
49,8 Faes Rolf, Basel.
50,3 Neuenschwander W., Bern.
50,9 Walker Albert, Basel.

800 metrov:

1,56,1 Merkt Walter, Zürich.
1,57,0 Frey Hans, Lausanne.
1,57,0 Thommen Franz, Basel.
1,57,2 Steffan Philipp, Baden.
1,57,4 Minder Paul, Zürich.

1500 metrov:

4,01,8 Thommen Franz, Basel.
4,04,8 Minder Paul, Zürich.
4,06,6 Barth Hans, Zürich.
4,07,0 Müller Emil, Zürich.
4,08,0 Meier Eugen, Basel.

3000 metrov:

8,51,2 Müller Emil, Zürich.
8,54,8 Thommen Otto, Basel.
8,55,6 Meier Eugen, Basel.
8,56,8 Utiger Gottfried, Bern.
9,13,8 Meier Arnold, Zürich.

5000 metrov:

15,29,0 Thommen Otto, Basel.
15,31,0 Müller Emil, Zürich.
15,32,4 Meier Arnold, Zürich.
15,33,2 Meier Eugen, Basel.
15,46,2 Utiger Gottfried, Bern.

110 metrov zapreke:

14,7 Anet Raymond, Schaffhausen.
15,0 Kunz René, Solothurn.
15,2 Sansoni Marino, Bettlach.
15,3 Kellerhaus Werner, Basel.
15,4 Christen Werner, Bern.

400 metrov zapreke:

55,0 Christen Werner, Bern.
55,6 Kellerhaus Werner, Basel.
55,8 Rugel Werner, Basel.
56,7 Franzen Paul, Zürich.
58,0 Bernhardegrütter, Bümpliz.

SKOKI

Skok v višino:

1,825 Grogg H., Bern.
1,82 Weisskopf Erich, Thun.
1,80 Schori Paul, Thun.
1,80 Scheurer Armin, Solothurn.
1,80 Blaser Werner, Bern.

Skok ob palici:

3,80 Scheurer Armin, Solothurn.
3,80 Anet Raymond, Schaffhausen.

3.70 Stalder Ernet, Zürich.

3.70 Geisinger Oskar, Basel.

3.60 Landolt Konrad, Gené

Skok v daljavo:

7.43 Studer Jean, Biel.

7.00 Paganetti Aldo, Lugano.

7.00 Faes Rolf, Basel.

6.91 Schori Paul, Thun.

6.91 Schärer.

6.91 Schärer.

6.91 Anet Raymond, Schaffhausen.

Troskoki:

13.24 Lattmann Henri, Paris.

13.23 Studer Jean, Biel.

13.16 Gilli Georges, Menziken.

12.98 Hegglin Georges, Zürich.

12.90 Steffan Philipp, Baden.

METI:

Krogla:

14,25 Dr. Zeli Spartaco, Bellinzona.

13,81 Hädener Robert, Baden.

13,35 Meier Adolf, Zürich.

13,32 Bühner Willy, Neuhausen.

13,20 Steffen Werner, Bern.

Kopje:

63,30 Neumann Joseph, St. Gallen.

61,73 Schumacher Jack, Zürich.

60,05 Hädener Heniz, Egerkingen.

59,52 Faes Rolf, Basel.

59,48 Ospelt Oskar, Balzers.

Disk:

43,62 Metzger Max, Olten.

43,41 Conturbia Arturo, Bellinzona.

41,95 Ospelt Oskar, Balzers.

41,55 Guhl Armin, Schaffhausen.

40,98 Flaig Rudolf, Basel.

Kladivo:

50,26 Nido Silvio, Zürich.

46,59 Vogler Heinrich, Zürich.

43,58 Stefan Werner, Bern.

42,50 Hünenberger Fritz, Basel.

42,21 Hoch Eddy, Basel.

Kakor vidimo, je švicarska atletika v preteklem letu dosegla prav za prav zelo lepe uspehe, tudi povprek. V primerjavi z našimi, vidimo, da so Švicarji skoraj v vseh disciplinah boljši kakor naši. Ta stvar pa tudi ni pav nič čudna, saj ima švicarska atletika že svojo veliko tradicijo, neglede na to, da se je razvijala in se tudi še zdaj razvija pod popolnoma drugačnimi, neprimerno ugodnejšimi pogoji kakor se razvija naša atletika.

Lahkoatletsko tekmovanje ljublj. okrožij ZFO v Ljubljani

Dne 2. VI. t. l. priredijo barjansko, šmarogorsko, zasavsko in polhovgrajsko okrožje ZFO na Stadionu tekme s pričetkom ob 9 dopoldne.

Program disciplin je sledeč:

Teki: 100 m mladi in člani, 200 m mladi in člani, 400 m člani, 1000 m mladi, 1500 m mladi in člani, 5000 m člani.

Statičite: 4x100 m, 400, 300, 200, 100 m.

Meti: Krogla 7,25 kg člani, 5 kg mladi. Disk: 2 kg člani, 1,50 kg mladi. Kopje: 800 g člani, 600 g mladi.

Skoki: daljava mladi in člani, višina mladi in člani, troskok mladi in člani. Skok s palico mladi in člani.

Tekmovanje se prične točno ob 9. Vstopnina 2 din.